

တၢ်သိၣ်လိတၢ်ဃးဒီးဖိခဲပိသၢ်အခိၣ်ထံး

တၢ်ပၢ်လိသး

တၢ်ကတိၤခီလဲအံၤ ဘၣ်တၢ်တိၣ်ပၢ်ဒ်သိး ကမၤစၢၤပုၤမၤတၢ်မၤသကိးတဖၣ် ဃုၤန့ၣ်ပၢၢ်တၢ်မၤအသးဒီး ဖိခဲပိသၢ် လိတၢ်လိသးဒီး ဒီးတၢ်သိၣ်လိအိၣ်ဂၤဂၤဘၣ်ဘၣ်, ဒီးတၢ်ကဘၣ်မၤစုၤအတၢ်မၤလၢ အတၢ်ဒုးဒိၣ်ထီၣ်သးအန့ၣ်အလါလၢ ကမၤလိတၢ်ဖဲးတၢ်မၤလိ. တၢ်အံၤကတၢ်ဒီးပုၤအစုၤကတၢ်ဃုၤဂၤဒီး ကဘၣ်တၢ်သူၤအိၣ် ဒ်သရၣ်သိၣ်လိတၢ် ထံၣ်လိၣ်သး လၢအယံၤ ဘၣ်ဃးခရံၣ်ဖိအတၢ်ကူၣ်ဘၣ်ကူၣ်သ့အပုၤပၢၢ်တဖၣ်, မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး ကမ့ၢ်တၢ်အိၣ်ဖိခဲလၢၣ်, မ့တမ့ၢ် တၢ်သိၣ်လိခိၣ်န့ၣ်န့ၣ်လိ. တၢ်အံၤတမ့ၢ်ပုၤသိၣ်လိတၢ်အဂီၢ်ဘၣ်. တၢ်ကတိၤခီလဲ ကမ့ၢ်တၢ်လုၢ်ဒိၣ်ပုၤဒိၣ်လၢ ပုၤခဲလၢၣ် လၢအမၤသကိးတၢ်ဒီး ဖိခဲပိသၢ်လၢအမ့ၢ် ပုၤတအိၣ်ဘၣ်ဒဲးကွီၤ တုၤအတီၤ(၆)တီၤလိ.

တၢ်ဆၢကတီၢ် - ၂န့ၣ်ရံၣ်တခီ အိၣ်ဒီး၁၅မံးနံးအတၢ်အိၣ်ဘၣ်လိ.

တၢ်ကတိၤခီလဲအဂ့ၢ်အကျိၤ

- ၁. တၢ်ဆုၤန့ၣ် (၂၅ မံးနံး)
- ၂. ဖိသၢ်ခဲလၢၣ်အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဃးအသကဲၣ်ပဝးညီန့ၣ် (၂၀မံးနံး)
- ၃. တၢ်မနုၤဒုးကဲထီၣ်တၢ်သိၣ်လိအဂ့ၢ်လဲၣ်. (၂၀မံးနံး)
- တၢ်အိၣ်ဘၣ်တဖၣ်ဖိ (၁၅မံးနံး)
- ၄. သးအန့ၣ်အလါအသကဲၣ်ပဝး (၂၅မံးနံး)
- ၅. တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤတၢ်မၤလိ (၄၅မံးနံး)
- ၆. တၢ်မၤကတၢ် (၁၀မံးနံး)

တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤသးဒီးတၢ်ဖိတၢ်လံၤ

- နကလိၣ်ဘၣ်
- * လံၣ်စးခိဒီးစၢၢ်တိ
- * လံၣ်ပရၢပစၢၢ်, တၢ်မၤနီၣ်တၢ်, ဒီးတုၤဖိ (Tape)
- * လံၣ်စီဆုံ
- * လံၣ်အဒိလၢ အဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်ဆူပုၤမၤသကိးတၢ်

တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤတၢ်ဒ်သိးကပၢၤဆုၤတၢ်ကတီၤခီလဲ

- * ဖးခိဖျိတၢ်ကတီၤခီလဲ
- * ဝဲကျဲးထီၣ်ဒီးဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ကတီၤခီလဲအဂ့ၢ်မိၢ်ပုၤ ဒ်သိးပုၤမၤသကိးတၢ်ကထံၣ်အဂီၢ်
- * မၤဒိစုအတၢ်ဟ့ၣ်, စုအတၢ်ဟ့ၣ်အိၣ်အကလုၣ်ကလုၣ်, ဒ်န့ၣ်အယံၤ နကအဲၣ်ဒီးယုတၢ်အလွဲၢ်အကလုၣ်ကလုၣ် ဒ်သိး ကမၤညီတၢ်ဟံးဃာ်အဝဲသ့ၣ်လိ. တၢ်အညီကတၢ်ဒီးတၢ်ဟံးဃာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖဲနအဲၣ်ဒီးဟံးဃာ်စုအတၢ်ဟ့ၣ်လၢ စီၢ်နီၤခိၣ် ဒ်သိးပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိ ကထာထီၣ်ဝဲဖဲအဟဲတုၤန့ၣ်လိ.
- * ကတဲၣ်ကတီၤဃာ်တၢ်အိၣ်တၢ်အိၣ်ဒီးတၢ်အိၣ်တက့ၢ်.
- * ကွၢ်လၢနတၢ်လိၢ်အံၤ ကလဲၣ်ဒိၣ်မး ဒ်သိးပုၤမၤလိတၢ်ဖိကနီၤလိၤအသးအဂီၢ်လိ.
- * ပၢ်ဃးတၢ်လိၤဟိလၢလံၣ်လၢ ကဘၣ်ကွဲးနီၣ်ဃာ်ဒီး ပၢ်ဃုၤအတၢ်ကွဲးဟီၣ်ခိၣ်ဝါ, ဘၣ်ဘၣ်အဝါဒီး တၢ်မၤနီၣ် တဖၣ်တက့ၢ်.

တၢ်ပၤဆၢတၢ်ကတိၤခီလဲ

၁. တၢ်ဆၢန့ၣ် (၁၅မံးနံး)

ဖဲပုၤမၤသကိးတၢ်ဖိဟဲန့ၣ်လီၤန့ၣ် မၤအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိးကကွဲးလံာ်ဖိတဖျၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ, ခံဖျၢၣ်မ့ၢ်ဂ့ၤ လၢလံာ်အပူၤ (ဟီၣ်ခိၣ်ဝါမ့တမ့ၢ်သ့ၣ်ဘၣ်ဝါ) လၢအဒုးထံာ်တၢ်သိၣ်လိအဂ့ၢ်လီၤ.

ဖဲပုၤဟဲတုၤခဲလၢၣ်န့ၣ် ဒုးသ့ၣ်ညါပုၤဂၤလၢနၤဒီး ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်တိာ်ပာ်လၢတၢ်ကတိၤခီလဲအပူၤန့ၣ်တက့ၢ်. ပာ်ဖျါတၢ်လီၤသ့ၣ်တဖၣ် ဒ်အဝဲသ့ၣ်ကအိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ညါလၢ အသးကအိၣ်သဘျူ ဒ်အလိၣ်ဘၣ်ဝဲအသိးလီၤ. တၢ်အံၤမ့ၢ်တၢ်အဒိဂ့ၤတဲာ်ဘၣ်လၢ တၢ်သိၣ်လိတၢ်ဂ့ၤ, ဒီးပုၤတဂၤဘၣ်တဂၤ အတၢ်လိၣ်ဘၣ်ဃးပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် ကဘၣ်ဆိကမိၣ်ဝဲလီၤ. ဖဲန့ၣ်ကွဲးပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကဒုးသ့ၣ်ညါပုၤဂၤလၢအဝဲသ့ၣ်အနီၢ်ကစၢ်ဒီး တဲဘၣ်တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဃုထၢ ဒ်သိးကမၤလိတၢ်လၢတၢ်ကတိၤခီလဲအံၤန့ၣ်လီၤ.

၂. တၢ်သကဲာ်ပဝးလၢအလီၤဂၢ်လိာ်အသးလၢ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်လိာ်ဘၣ်ဝဲ (၂၀မံးနံး)

ပာ်ဖျါအဝဲသ့ၣ်လၢ ကကွၢ်တၢ်သးအိၣ်ဒီးပုၤသးသမူအဒိၣ်အထီအတၢ်အိၣ်မူ ဒီးဖဲန့ၣ်ကကဲထီၣ်တၢ်မၤစၢၤလၢ ကသ့ၣ်ညါနီၢ်ပၢၢ်တၢ်သကဲာ်ပဝးဒီး တၢ်လိာ်ဘၣ်လၢဖိသ့ၣ်ခဲလၢၣ် ကနီၤလီၤအသးလီၤ. ပာ်စးခိတကဘျးလၢအလီၤဟံ ဒီးမၤပုၤခံၤ ဒ်သိးကမၤစၢၤဒ်ပုၤကွဲးနီၣ်တၢ်န့ၣ်လီၤ. တဂၤကစဲကျဲးတၢ်သကဲာ်ပဝးညီနီၢ်လၢ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီးတဂၤကကွဲးနီၣ်ဖိသ့ၣ်အတၢ်လိာ်တဖၣ်လီၤ.

ကွဲးပုၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကအိၣ်ဒီးတၢ်သဘျူဒီး နီၤလီၤတၢ်သကဲာ်ပဝးဒီးတၢ်လၢအလီၤအိၣ်တဖၣ် ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်ကနီၢ်ပၢၢ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အတၢ်လိာ်န့ၣ်လီၤ. မၤအဝဲသ့ၣ်ဒ်သိး ကသ့ၣ်ညါအတၢ်ဟ့ၣ်ကူၣ်တဖၣ် ဒ်အမ့ၢ် “တၢ်သကဲာ်ပဝး” ဒီး “အတၢ်လိာ်” တဖၣ် တချုးလၢအနီၤလီၤဝဲသ့ၣ်လီၤ.

ဖဲအနီၤလီၤတၢ်အမံးနံးစ့ၢ်ကိာ်န့ၣ် တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်လိာ်တဖၣ်လီၤဆိလိာ်အသးလီၤ. တနီၤဘၣ်ဃးနီၢ်ခိ, တၢ်ရဲလိာ်သး, တၢ်လၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သးဂဲၤ, တၢ်သ့ၣ်ညါတၢ်, တၢ်ရဲလိာ်မုာ်လိာ်ဒီး ဘၣ်ဃးသ့ၣ်လၢသးလီၤ. အါတက့ၢ် လိာ်ဘၣ်တၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သးအတၢ်လိာ်, ဒ်ပမံးတၢ်အသိး အလီၤအိၣ်လၢကဘၣ်တၢ်ဖိးဃာ်အီၤ ဒ်တၢ်သးအိၣ်ဒီးတၢ်သးဂဲၤ ဒီးနီၢ်ခိစ့ၢ်ကိးလီၤ. တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ တၢ်မၤတၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်န့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ပၤဆၢလၢအတၢ်လိာ်ဒီးအတၢ်သကဲာ်ပဝးန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ဃုထၢတၢ်လိာ်တဖၣ် ဒ်အသးဒၣ်ဝဲ မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဃးဒီးတၢ်သကဲာ်ပဝးလၢလံာ်ပရၢဒီး ကွဲးပုၤဟဲထီၣ်မၤသကိးတၢ် ဒ်သိးကတိၤသကိးလၢတၢ်အံၤကဘၣ်တိာ်

(၁)ဖိသ့ၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်မၤဃုာ်တၢ်, ဒီး

(၂)မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကတဲာ်ကတိၤဃာ်ဒီး မၤတၢ်လၢအတၢ်မၤလိအတၢ်လဲၤခီဖျါန့ၣ်လီၤ.

ဟ့ၣ်နီၤလီၤစုအတၢ်ဟ့ၣ် ‘က’, “သကဲာ်ပဝး, တၢ်အလိာ်တဖၣ်, ဒီးတိာ်ပာ်” ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤဒ်သိးသိး, တၢ်သကဲာ်ပဝးယဲၢ်မံၤလၢဖိသ့ၣ်, တၢ်ယဲၢ်မံၤလၢပုၤကညီလိာ်ဘၣ်ဝဲ ဒီးတၢ်တိာ်ပာ်အဘိတဆံလၢ ပတၢ်ရဲလိာ်ပဝးဒီးဖိသ့ၣ်သ့ၣ်တဖၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်နီၤလီၤစုအတၢ်ဟ့ၣ် ‘ခ’, တၢ်ကွဲးနီၣ်(၁)ဒီး ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်အဒိတက့ၢ်. ဟ့ၣ်ပုၤမၤသကိးတၢ်အမံးနံးစ့ၢ်ကိာ် ဒ်သိးကမၤလီၤတၢ်တၢ်ခါလၢ အဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ဒီးမၤတၢ်ဒီးဖိသ့ၣ်ဒီး မၤတၢ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်ဒီးမၤဝဲတၢ်အကျိၤလၢအဝဲသ့ၣ်အတၢ်ကွဲးဂ့ၤဂ့ၤတက့ၢ်. မ့ၢ်တၢ်ဆၢကတိၤအိၣ်ဒံးဒီး, ကွဲးပုၤအဂၤ ဒ်သိးကနီၤလီၤအတၢ်ကွဲးတဖၣ်တက့ၢ်.

၃. တၢ်မနုၤမၤတၢ်သိၣ်လိအဂ့ၢ်လဲၣ်. (၂၀မံးနံး)

ဒုးအိၣ်ထီၣ် “တၢ်သိၣ်လိအဂ့ၢ်” လံာ်ပရၢလၢ ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ် မၤဝဲဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟဲတုၤန့ၣ်တက့ၢ်. ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်တဲဖျါထီၣ်တၢ်လၢ လံာ်က့အပူၤ ဒီးတိာ်နီၣ်လၢအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်ထွဲလိာ်အသးဆံးအါလဲၣ်.

ဟုန်နီလီစုအတတ်ဟုန် 'ဂ', "တၢ်သိၣ်လိလၢအဘၣ်ထံး", ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤဒံးသိး, တၢ်မၤအသးအမံၤအသၣ် တဖၣ် ဒီးတၢ်သိၣ်လိလၢအဘၣ်ထံးယဲၣ်မံၤ အတၢ်လဲၤခီဖျိတက့ၢ်.

ကွဲပှၤဟဲထီၣ်မၤသကိးတၢ် ဒံးသိးကမၤလၢတၢ်အိၣ်ဘျီအဆၢကတီၢ် ဒီးဆိကမိၣ်က့ၤလၢအပူၤကွဲၣ် ဒံးအမုၢ်ဖိသၣ် အသိး ဒီးကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်လၢအတၢ်လဲၤခီဖျိ ဘၣ်လိၣ်ဒီးတၢ်သ့ၣ်ဆၢပၣ်တၢ်တမံၤမံၤ လၢအဘၣ်တၢ်ဟုန်ကူၣ်လၢ စု အတၢ်ဟုန် 'ဂ' တက့ၢ်. ကမ့ၢ်တၢ်မၤအသးလၢ ပှၤမၤတၢ်ဖိတနီၤနီၤ တန့ၢ်ဘၣ်တၢ်ဆၢဂ့ၤကတီၢ်ဘၣ် ဒံးသိးကဟုန် အဝဲသ့ၣ်တၢ်ဃုထၢလၢ အဆိကမိၣ်တၢ်မၤအသး တကဲထီၣ်ဘၣ်ဒီး ကမၤစၢၤအဝဲသ့ၣ်န့ၢ်ပၢၢ်တၢ်ဘၣ်မနုၤ, တၢ်မၤအ သးအံၤန့ၢ် တကဲထီၣ်န့ၢ်ဘၣ်လီၤ.

ဒုးအိၣ်က့ၤတၢ်ရဲလိၣ်မုၢ်လိၣ်ဒီး ဒံးတၢ်ဆၢကတီၢ်အိၣ်ဝဲအသိး, ကွဲပှၤမၤသကိးတၢ်တဖၣ် ဒံးသိးကနီၤလီၤအတၢ် ဆိကမိၣ်လၢအတၢ်ခီန့ၢ် နကအဲၣ်ဒီးဟုန်ပှၤမၤတၢ်ဖိတဖၣ် တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢကဃုထၢဝဲ ဒံးသိးကအိၣ်ဒီးပှၤအဂၤလၢ ကဆိကမိၣ်တၢ်သးဟဲထီၣ်န့ၢ်လီၤ. မၤဒံးသိးကဟုန်တၢ်အခွဲးအယၢ်လၢ တအိၣ်ဒီးတၢ်အစူၣ်လၢ ကအိၣ်ဒီးအသကိး ဒံးသိးကနီၤလီၤတၢ်ဒီး မတၢ်တဂၤမး တအိၣ်ဒီးတၢ်မၤဆူၣ်လၢကကတီၢ်တၢ်လီၤ.

မၤနီၣ်တၢ်ဂ့ၢ်တၢ် ဘၣ်ဃးတၢ်မၤလိဂ့ၤဘၣ်ဘၣ်အတၢ်လဲၤခီဖျိ, "တၢ်ဘၣ်အသးဒီးသးအနံၣ်အလါ" တက့ၢ်. ပျါလၢဖိသၣ်တဖၣ် ဒီးန့ၢ်တၢ်တမံၤဃီဒီး တၢ်လီၤအိၣ်အါမးလၢ ဖိသၣ်အသးအနံၣ်အလါ ဒီးတၢ်နီၣ်တၢ်အဂၤတဖၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်ကတီၢ်ခီလဲန့ၢ် ကဘၣ်တၢ်သူအီၤ ဒံးသိးကကွၢ်ဃုတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်သကဲၣ်ပဝးဒီး မ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ကမၤဒိၣ်ထီၣ်ပဖိ ပလံၤအတၢ်မၤခါန့ၢ်လီၤ.

သံကွၢ်ပှၤမၤသကိးတၢ် ဒံးသိးကဒုးအိၣ်ထီၣ်ပှၤလၢ ကရူၢ်, ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဟဲက့ၤကဒါက့ၤလၢတၢ်အိၣ်ဘျးလီၤ. ကရူၢ် လၢအဝဲသ့ၣ်အိၣ်ဝဲန့ၢ် ကဘၣ်မ့ၢ်ပှၤတကရူၢ်လၢ အပှၤမၤသကိးတၢ်ဒီးအတၢ်မၤန့ၢ်လီၤ. ကွဲပှၤလၢတသိၣ်လိတၢ်ဒီး တပၢၤဆှၢဖိသၣ်တဖၣ်အကရူၢ် ဒံးသိးကမၤသကိးတၢ်ဒီးကရူၢ်လၢအသးအိၣ်ဝဲသ့ၣ်တဖၣ်န့ၢ်လီၤ.

တၢ်အိၣ်ဘျးအိၣ်သါ (၁၅မံးနံး)

ဒုးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်က့ၤပှၤဟဲထီၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ် ဘၣ်ဃးတၢ်အိၣ်တၢ်အီၤလၢအဆံးတဖၣ်အိၣ်ဝဲဒီး ကွဲပှၤဒံးသိး ကဟံး န့ၢ်(၁၅မံးနံး)တၢ်အိၣ်ဘျးအိၣ်သါလီၤ.

ဖဲတၢ်အိၣ်ဘျးအိၣ်သါအဆၢကတီၢ်, ကျဲၤလီၤဆုၣ်နီၤဆူၣ်သၢကတီၢ်ကျိၤဒီး ကိးအီၤလၢ "တချးအိၣ်ကွဲ" ဒံးဘၣ်, "သးစၢ်တၢ်မၤလိခီၣ်ထံး" (တီၤဖိသၣ်-၂)မ့တမ့ၢ် (နီၢ်ဒိၣ်တၢ်မၤလိခီၣ်ထံး) (တီၤ၂-၅)တက့ၢ်.

၄. သးအကတီၢ်အသကဲၣ်ပဝး (၂၅မံးနံး)

ဖဲပှၤဟဲထီၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ် ဟဲက့ၤလၢတၢ်အိၣ်ဘျးအိၣ်သါန့ၢ် တဲဘၣ်အဝဲသ့ၣ်လၢ ကအိၣ်လၢပှၤသၢကရူၢ် အပူၤ "တချးအိၣ်ကွဲ", "သးစၢ်တၢ်မၤလိခီၣ်ထံး" (တီၤဖိသၣ်၂) မ့တမ့ၢ် (နီၢ်ဒိၣ်တၢ်မၤလိခီၣ်ထံး) တီၤ၂-၅တဖၣ် တက့ၢ်. ဟုန်နီၤလီၤစုအတတ်ဟုန် ဃ,င,စဒီး ဆ ဆူပှၤခဲလၢဒီး သံကွၢ်ပှၤဟဲထီၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ် ဒံးသိးကမၤတၢ်ဒီး စုအတၢ်ဟုန်လၢအကွၢ်ကဒါက့ၤအသးအနံၣ်အလါအကရူၢ်လီၤ. စုအတၢ်ဟုန်အဂၤတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်သူအီၤ ဒံးတၢ်လၢ ပသူအီၤသ့ၣ်လၢဟံၣ်လၢဃီန့ၢ်လီၤ.

ဟုန်အမံးနံး(၁၀)လၢ ပှၤကရူၢ်တဖၣ် ကကွၢ်ကဒါက့ၤသးအနံၣ်အလါ အသကဲၣ်ပဝးဒီး တချးအိၣ်ကွဲတဖၣ် ဒီးဆိကမိၣ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဖိလၢ်တက့ၢ်.

- တၢ်သကဲၣ်ပဝးတဖၣ် စံးဆၢတၢ်ကီတၢ်ခဲလၢ နဘၣ်ထံၣ်လိၣ်နသးဒီးပှၤလၢအမၤလိတၢ်တဖၣ်ခါ.
- တၢ်သကဲၣ်ပဝးတဖၣ် ကဒုးန့ၢ်, မ့တမ့ၢ်ကလဲလိၣ်နတၢ်သးဘူးဒီးနတၢ်သိၣ်လိ, မ့တမ့ၢ်တၢ်မၤသကိးတၢ်ဒီးဖိသၣ်လၢ အအိၣ်လၢသးအကရူၢ်အပူၤဒံးလဲၣ်.

- နမူကတဲင်ကတီတၢ်ကမၤအသး တၢ်မၤလိမ္မံတမ့ၢ်တၢ်အဂ့ၤလၢ တသးဘူးအသးလၢကရူၢ်ပူၤ, တၢ်မၤန့ၢ်အိၣ်လၢ နကပၣ်လၢနသးန့ၣ်လဲၣ်.
- မ့ၢ်နလဲၤဘၢတၢ်ကိးဘျီဒဲးဒါ. တၢ်သိၣ်လိ, တၢ်ဘျီတၢ်ဘၢ, တၢ်လီၤလၢအအိၣ်အသး, မ့တၢ်လၢအပၤသးအန့ၣ် အလၢအကရူၢ်အဝဲအံၤဒါ. မ့တမ့ၢ်ဘၣ်ဒီး မ့ၢ်နသးအိၣ်လဲၣ်အိၣ်တမံၤဒါ.
 - ကွဲပုၤကရူၢ်တဖၣ် ဒ်သိးကမၤသကိးတၢ်ဒီး မၤပုၤစုအတၢ်ဟ့ၣ် 'ဃ' လၢတၢ်ပၣ်ဖျါအိၣ်တပူၤဃီတက့ၢ်.

၅. ကတဲင်ကတီယၢ်တၢ်မၤလိတမံၤ (၄၅မံးနံး)

ဖဲပုၤဟဲမၤလိတၢ်အိၣ်လၢကရူၢ်တဖၣ်အခါန့ၣ် ဟ့ၣ်နီၤလီၤလဲၣ်တၢ်ကွဲး, စၢ်ဘိ, ဒီးလဲၣ်စီဆ့ဒီးပၣ်ဖျါတၢ်လၢ ကဟဲလၢခံ ဒ်အဖီလဲၣ်အသိးတက့ၢ်.

- နတၢ်မၤန့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ကတဲင်ကတီအိၣ် ဒ်ကစၢ်ယုၣ်ရှုးအတၢ်မၤလၢအဒုးအိၣ်ထီၣ်ကိၣ်တဖၣ်ဒီး ညၣ်တဖၣ် တက့ၢ်. (ယံၤဟ့ၣ် ၆:၁-၁၃) နကအဲၣ်ဒီးသုစုအတၢ်ဟ့ၣ် 'ဃ' ဒ်အမ့ၢ်တၢ်မၤတၢ်အလဲၣ်လၢအဝဲအံၤအဂီၢ်လီၤ.
- တၢ်ဘျီ ၁: တၢ်တဲန့ၣ် ကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဒိၣ်အိၣ်, ဒီးအခိပညီန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်မၤလိကဘၣ်အိၣ်ဒီးအခိပညီလၢ အဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါအိၣ်လၢတၢ်တဲအပူၤ, ဒီးတဘၣ်သူအိၣ် ဒ်အမ့ၢ်တၢ်ဂ့ၤတၢ်ဝါ လၢဖိဒ်ဖိသ့ၣ်တဖၣ်ကဘၣ်အိၣ်ဝဲ န့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘျီ ၂: တၢ်မၤလိကဘၣ်တၢ်မၤလၢကဝီၤ ဖိဒ်ဖိသ့ၣ် ဒ်ပမၤလိတုၢ်လဲၣ်လၢတၢ်လဲၤခီဖျါဒီး သးအန့ၣ်အလၢ အတၢ်မၤလိန့ၣ်လီၤ.
- တၢ်ဘျီ ၃: တၢ်သိၣ်တၢ်သီတအိၣ်ဘၣ်. သုနတၢ်ဆိကမိၣ်တက့ၢ်.
- ဖဲနမၤတၢ်မ့ၢ်ဝံၤ, နကမၤန့ၢ် ၅မံးနံး ဒ်သိးနကဟ့ၣ်ထီၣ်နတၢ်မၤလိဆူ ပုၤအဒိၣ်တဖုန့ၣ်လီၤ. အိၣ်ကတီၤနသး ဒ်သိးနကမၤမန့ၣ်လဲၣ်. လၢနတၢ်မၤလိအပူၤ တမ့ၢ်ထဲနကမၤမန့ၣ်လဲၣ်တမ့ၢ်ဘၣ်. ဘၣ်မန့ၣ်အယိ နဘၣ်မၤ ဒ်န့ၣ်လဲၣ်. ပုၤလၢနတၢ်မၤလိအပူၤ, ပုၤလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်သးသမူတဖု မၤစၢၤဆီၣ်ထွဲနတၢ်မၤလိတၢ်ဒ်လဲၣ်.

အိၣ်၂၅မံးနံး လၢပုၤကရူၢ်တဖၣ် ကမၤတၢ်ဒီးဖဲန့ၣ်အိၣ်ဖျါကွဲးဒီးလၢ တၢ်ပၣ်ဖျါန့ၣ်တက့ၢ်. မၤအိၣ်လီၤတၢ် လီၤဆဲးဒီး ကွဲးအိၣ်ဒ်သိးကကွဲးတၢ်လီၤဆီတၢ်ကစီၣ်လၢ အတဲဖျါဝဲ ဒ်သိးပုၤကရူၢ်တဖၣ် ကမၤန့ၢ်၅မံးနံးတက့ၢ်.

၆. တၢ်မၤကတၢ်က့ၢ် (၁၀ မံးနံး)

စံးဘျီပုၤဟဲထီၣ်မၤလိတၢ်တဖၣ် လၢအဟဲဝဲသ့ၣ်ဒီးအတၢ်ဟ့ၣ်လီၤသးလၢ ဖိသ့ၣ်တဖၣ်အဂီၢ်လီၤ. သံကွဲးတၢ် ကတီၤအိၣ်ဒါ, လၢအတၢ်မၤလိတၢ်အပူၤ, တၢ်လၢအဝဲသ့ၣ်သးလီၤ ဒ်သိးကဟံးန့ၢ်က့ၢ်, ဒီးမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်ဆိကမိၣ်လၢ တၢ်ကတီၤခီလဲ ကမၤဂ့ၤထီၣ်တၢ်ဒ်လဲၣ်န့ၣ်လီၤ. ဟ့ၣ်လီၤစးခိဒီးစၢ်ဘိ ဒီးကွဲးအဝဲသ့ၣ် ဒ်သိးကဟ့ၣ်နတၢ်လၢ အဝဲ သ့ၣ်အဲၣ်ဒီးကွဲးဝဲန့ၣ်လီၤ.

မၤကတၢ်အိၣ်လၢတၢ်ထုကဖၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်သးဝဲၣ်လၢဖိသ့ၣ်တဖၣ် အဲၣ်ဒီးဝဲဒ်“ယုၣ်ရှုးအဲၣ်ယၢ” န့ၣ်လီၤ.

NM 302 အံၤ မ့ၢ်တၢ်ကွဲးကဒါက့ၢ်ဒီး တၢ်မၤယူမၤဖိးတၢ်လၢ တၢ်မၤလိအဆၢကတီၢ်, လၢတၢ်ကတီၤခီလဲ ၃၀၂ ဒီး ၃၀၄ ဒီးဘၣ်တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်လၢ Cassandra Williams ဒီး Zoenna Carkuff, © 2007 National Ministeries. လီၤ.

တၢ်ကတီၤခီလဲလၢတၢ်အိၣ်ဖျါအသးသမူဒီး တၢ်ကဲထီၣ်ခိၣ်နီၤလၢအမဲရကလၢခရံၣ်အဂီၢ်

တၢ်သကဲပ်ပဝး, တၢ်လိာ်တၢ်တဖၣ်, ဒီးတၢ်ပၣ်လီၤသး

ဖိသၣ်အတၢ်သကဲပ်ပဝးယံၢ်မံၤ

- ဖိသၣ်တဖၣ် မၤလိာ်ခိဖျိအတၢ်လဲၤခိဖျိလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်ထံၣ်က့ၤ
- ဖိသၣ်တဖၣ်အသးဆူၣ်
- ဖိသၣ်တဖၣ် အသးစ့ၤလီၤချ့, မ့တမ့ၢ်အဝဲသ့ၣ်တၢ်ထီၣ်ဟူးထီၣ်ဂဲၤအီၤအါဒိၣ်မး
- ဖိသၣ်တဖၣ် အသးခုလၢအအိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ်န့ၣ်အီၤသ့
- ဖိသၣ်တဖၣ် အသးအိၣ်လၢကမၤမုၢ်ပုၤသးဒီး မၤတၢ်ဂ့ၤဂ့ၤတၢ်တၢ်လီၤ

ပုၤကညီအတၢ်လိာ်အခိၣ်သ့ၣ်ထံးအိၣ်ယံၢ်မံၤ

- ကဘၣ်တၢ်ဟံးဃာ်အီၤမုၢ်မုၢ်နီၣ်နီၣ်လၢနီၣ်ခိ
- ကဘၣ်တၢ်အဲၣ်အီၤဒီးအဝဲသ့ၣ်အဲၣ်ပုၤဂၤလီၤ
- ကဘၣ်တၢ်တူၢ်လိာ်ဒိပဝဲဒၣ်လီၤ
- ကဘၣ်တိစၢၤမၤစၢၤတၢ်ဆူဟံၣ်ဃီတဒူၣ်/ မ့တမ့ၢ်တၢ်ကရၢကရိတခါ
- ကဘၣ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢသ့ၣ်လၢသး

တၢ်ပၣ်လီၤသးအခါတဆံ လၢပတၢ်ရူလိာ်သးဒီးဖိဒဲဖိသၣ်တဖၣ်

- ကဘၣ်ဒုးဒိၣ်ထီၣ်သးအတၢ်န့ၣ်, ကဘၣ်တူၢ်လိာ်တၢ်, ဒီးအနီၣ်ကစၢ်ဒၣ်ဝဲအလုၢ်အပူၤ
- ကဘၣ်ဟ့ၣ်ဆူၣ်ထီၣ်အနီၣ်ကစၢ်အတၢ်ထံၣ်လီၤသး
- ကဘၣ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါ တၢ်ဃးတၢ်သးအိၣ်လၢအဆူၣ်အချ့
- ကဘၣ်နီၣ်လီၤဒီးပုၤလၢပုၤအတၢ်အဲၣ်
- ကဘၣ်တူၢ်လိာ်ပုၤခဲလၢၤလၢ အမၤသကိးတၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖှိၣ်အပူၤဒိသးဒၣ်ဝဲ
- ကဘၣ်တူၢ်လိာ်အဝဲသ့ၣ်အတၢ်သးအိၣ်ဟ့ၣ်တၢ်
- ကဘၣ်ကွဲအဝဲသ့ၣ်ဆူတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢ တၢ်ရူလိာ်မုၢ်လိာ်သးဒီးယွၤ
- ကဘၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်ဒုးကဲထီၣ်တၢ်အသီ
- ကဘၣ်မ့ၢ်တၢ်အဒိလၢအသးအိၣ်တၢ်သ့တၢ်တၢ်လၢသးသမူအဂီၢ်
- ကဘၣ်မၤစၢၤပုၤ ဒိသိးကမၤလိဟ့ၣ်ပုၤဂၤလၢသးသမူအတၢ်ဟ့ၣ်

တၢ်ကွဲးနီၣ် ဝ

စုအတၢ်ဟ့ၣ် 'ခ'

က. တၢ်လၢယအဲၣ်ဒီးမၤ မနုၤန့ၣ်လဲၣ်	ခ. တၢ်သကဲၣ်ပဝးလၢအအိၣ်ညီၣ်န့ၣ် အလီၢ်အိၣ်လၢကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဖျါလီၤ.	ဂ. မ့ၢ်ယကမၤအိၣ်ဒဲးလဲၣ်
ဒိကန့ၣ်ဒီးမၤန့ၢ်တၢ်မၤလိ လၢဖိသၣ်တဖၣ်အအိၣ်	ဖိသၣ်တဖၣ် လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဟံးယၢ်အိၣ်, ဒိသိးကဘၣ်ထွဲဒီး ကဘၣ်တိၣ်စၢၤ မၤစၢၤတၢ်	ဒိကန့ၣ်ညီၣ်န့ၣ်ဒီး ကွၢ်ဟ့ၣ်တၢ် ဒိသိးကန့ၢ်ပၢၢ်ဒီး တမ့ၢ်ဘၣ် တၢ်မၤပုၤဘၣ်

တၢ်သိၣ်လိလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤ

တၢ်သိၣ်တၢ်သိအမိၢ်ပုၢ်ယဲၢ်မံၤလၢ ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိဝဲ

- ၁. ဖိသၣ်တဖၣ်မၤလိတၢ်အဂၤကတၢၢ် ဖဲအဝဲသ့ၣ်ဘၣ်တၢ်ထၢန့ၣ်လၢ အဂံၢ်အဘါအိၣ်အခါ ခိဖျိတၢ်လဲၤကွၢ်တၢ်ဒီး ထံၣ်ဘၣ်ဝဲ လၢအမၤအသးနီၢ်ကီၢ်ဒီး တမ့ၢ်တၢ်လဲၤခိဖျိဘၣ်. တၢ်သိၣ်လိလၢအတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ် အိၣ်ဒီးတၢ်ပၣ် ဖိသၣ်တဖၣ် ကသ့ၣ်ညါပတၢ်အဲၣ်ဒီးအဝဲသ့ၣ်လၢ ကမၤလိတၢ်လီၤ.
- ၂. ဖိသၣ်တဖၣ် ဆုၣ်နီၤအိၣ်ဝဲယံၣ်ယံၣ်လၢအဆၢကတီၢ်ဖးယံၣ်တသ့ဘၣ်အယံၣ် အဝဲသ့ၣ်လိၣ်ဘၣ်တၢ်သဘျုး ဒ်သိးကသး အသးဒီးသူအညၣ်ထူၣ်န့ၣ်လီၤ. တၢ်သိၣ်လိတုၤလီၤတီၤလီၤဟ့ၣ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတၢ်ပျဲ ဒ်သိးကသးအသး, ကဲထီၣ် တၢ်ပၣ်လီၤသးဒီး ဟဲန့ၣ်ဆူအတၢ်ကရၢကရိန့ၣ်လီၤ. ပုၤမၤလိတၢ်တဖၣ် တဘၣ်တၢ်ဒုးဆုၣ်နီၤအဝဲသ့ၣ်ဒီး ဒိကန့ၣ် တၢ်လၢအယံၣ်န့ၣ်လီၤ.
- ၃. ဒ်ဖိသၣ်တဖၣ် အသးလီၤစၢ်ဝဲညိညိအသိးဒီး ကကဲထီၣ်ပုၤလၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤလၢ ကဟူးဂဲၤအါထီၣ်, တၢ်သိၣ်လိ လၢအတုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအကြၢးအဘၣ်လၢ ကအိၣ်ဒီးတၢ်ဆၢကတီၢ်လၢမၤလိန့ၣ်တၢ်, ဟူးဂဲၤလၢတၢ်သး ဖုံလၢအတသိၣ်ဒီးတၢ်ကွၢ်ကဒါက့ၤတၢ်န့ၣ်လီၤ.
- ၄. မ့ၢ်လၢဖိသၣ်တဖၣ် အဲၣ်ဒီးတၢ်လၢအလီၤဘၣ်အီၤအယံၣ်, ဖိသၣ်ခဲလၢၣ် လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဒ်အမ့ၢ်ပုၤဟ့ၣ်တၢ်တဖၣ်, တၢ် သိၣ်လိတုၤလီၤတီၤလီၤ ပၣ်ဃုၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ် လၢအဘၣ်တၢ်ဟ့ၣ်အီၤအလုၢ်အလၢ ဒ်တၢ်သ့စီတၢ်, ဒီးမ့ၢ်ပုၤဒုးန့ၣ် တၢ်ဖိတၢ်လံၤ ဒ်ခိၣ်န့ၣ်လၢအကွၢ်ထံကွၢ်ဆးအဝဲသ့ၣ်အသိးန့ၣ်လီၤ.
- ၅. ဖိသၣ်တဖၣ် အသးအိၣ်လၢကမၤစုၣ်ပုၤဒီး လိၣ်ဘၣ်တၢ်ဒ်သိးအဝဲသ့ၣ်မၤဝံၤတၢ်မၤအဂၤအယံၣ်, တၢ်သိၣ်လိလၢအ တုၤလီၤတီၤလီၤန့ၣ် အိၣ်ဃုၣ်ဒီးတၢ်လဲၤခိဖျိအကလုၣ်ကလုၣ် ဒ်သိးတၢ်သိၣ်လိအဂၤတဖၣ် ကဘၣ်တၢ်ပၣ်ဒိၣ်အီၤန့ၣ်လီၤ.

တၢ်ယဲၢ်မံၤဘၣ်ဃးတၢ်သိၣ်လိလၢ အတုၤလီၤတီၤလီၤ အတၢ်ဖံးတၢ်မၤလၢဖိသၣ်တဖၣ်အဂီၢ်

- တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ် ဘၣ်လိၣ်ဒီးဖိသၣ်အသးသမူအဂီၢ်
- တၢ်ဖံးတၢ်မၤတခါန့ၣ် ကဘၣ်ပၣ်ဃုၣ်ဒီးဖိသၣ်ခဲလၢၣ် တၢ်မၤနီၣ်တၢ်, တၢ်ဟူးဂဲၤ, တၢ်ဒိကန့ၣ်, တၢ်ဖံးတၢ်မၤတၢ်, ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်သးဂဲၤ, တၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးအတၢ်အိၣ်မူ ဒ်အကြၢးအဘၣ်အသိးလီၤ.
- တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ် ဟ့ၣ်ထီၣ်ပုၤတဂၤအတၢ်သးဒုဒိဒီး အတၢ်လိၣ်ဒီးအီၤလၢကဃုထာဝဲ
- တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ် မၤစၢၤဒ်သိးကသ့ၣ်ထီၣ်ပုၤတဖုတကရူၢ်ဒီး တမ့ၢ်ဘၣ်တၢ်ပြၢလိၣ်သးဘၣ်.
- တၢ်ဖံးတၢ်မၤတဖၣ် ဘၣ်တၢ်ကတဲၣ်ကတီၢ်အီၤဂ့ၤဖဲအဘၣ်တၢ်မၤအီၤ ဒ်သိးကမ့ၢ်တၢ်လဲၤလိၣ်အသးသ့ဝဲဒၣ် လီၤ. မ့ၢ်ဒ်သိးကဟံးန့ၣ်တၢ်တကတဲၣ်ကတီၢ် “တၢ်သိၣ်လိအဆၢကတီၢ်” ဒီးပျဲဒ်သိးကဘၣ်ဒီးဖိသၣ်တဖၣ်အတၢ် လိၣ်န့ၣ်လီၤ.

တၢ်ကွဲးနီၣ် ၂

က. မ့ၢ်ယအဲၣ်ဒီးမၤတၢ်မနုၤလဲၣ်.	ခ. သးအန့ၣ်အလါလၢအလိၣ်တၢ်တၢ်သကဲၣ်ပဝးကဟဲဆူတၢ်အဒိဖဲလဲၣ်	ဂ. မ့ၢ်ယကမၤအိၣ်လဲၣ်

တချွေးစးထိပ်ခိပ်ကို

ဟူးဂဲ/ တၢ်ရုလိၣ်သးအတၢ်မၤလိတဖၣ်

- * ဖးတၢ်တသ့ဘၣ်
- * လိၣ်ဘၣ်တၢ်သူသိလုၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်, ဃုၢ်, ဂဲၤကလံၣ်, ဒဲအစု
- * အိၣ်ဒီးတၢ်ဒိကနၣ်အဆၢ, တဆုၣ်နီၤဂၢၢ်ဂၢၢ် (၁၀မံးနံး) ဘၣ်
- * အလီၢ်အိၣ်လၢကမၤပုၤတၢ်ရဲဖဲဒုမၤ ဒီးတၢ်တသိၣ် တသဲအဆၢကတီၢ်
- * အဲၣ်ဒီးထံၣ်တၢ်အသိၣ်ဒီး ကဘၣ်မၤအိၣ်ဒီးဒုၤဒိဝီၤ
- * တၢ်လိၣ်ကွဲၤမ့ၢ်တၢ်မၤဒီးတၢ်မၤလိတၢ်
 - ပုၤသၢနံၣ်ဖိအိၣ်ဒီးတၢ်လဲၤသဲၤ
 - ပုၤလွံၣ်နံၣ်ဒီးယဲၢ်နံၣ်ဖိလိၣ်ကွဲၤမးလၢ ကရူၢ်အဆံးဖိ, တၢ်လိၣ်ကွဲၤသကိး
- * မ့ၢ်တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်သိလုၣ်အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် ဒ်သိးကကွဲး တၢ်ဒီးတၢ်မၤဂုၤထီၣ်တၢ်အလွဲၢ်
- * သးဖုံသကိးတဂၢဘၣ်တဂၢ လၢသရၣ်/သရၣ်မုၢ်တဖၣ်
- * မၤလိတၢ်အပူၤ ခိဖျိတၢ်ရုလိၣ်သး

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ရုလိၣ်သးလၢနၤဒီးပုၤလၢနကပၤ

- * သးအိၣ်နီၤလီၤတၢ်ကိတၢ်ခဲလၢ ဖိသၣ်အိၣ်လၢအယံၤ
- * မၤဒိၣ်ထီၣ်တၢ်သ့ၣ်ညါလၢ သးအတၢ်ဆိကမိၣ်ဘၣ်ဆၣ် တသ့ၣ်ညါနၢ်ပၢ်ပုၤတဂၢအတၢ်သးအိၣ်ဘၣ်.
- * ပုၤသၢနံၣ်ဖိန့ၣ် အဲၣ်ဒီးအါမးလၢကဘၣ်တၢ်ကွဲၤထွဲအီၤ
- * ပုၤသၢနံၣ်ဖိန့ၣ် သ့ၣ်ညါပုၤဂၢအါန့ၢ်အဘၣ်တၢ်ထံၣ်အီၤ
- * လွံၣ်နံၣ်တုၤယဲၢ်နံၣ်ဖိတဖၣ် သ့ၣ်ညါပုၤသးအိၣ်ဒ်လဲၣ် ဒီးထီၣ်သကြီၤဒီးတၢ်လၢအသးအိၣ်ဝဲ
- * ပုၤလွံၣ်နံၣ်ယဲၢ်နံၣ်တဖၣ် မၤလိဒ်သိးကနီၤလီၤဒီးပံးန့ၢ် စ့ၢ်ကိးတၢ်လၢကဘၣ်မၤဝဲ
- * တၢ်ဒုးဒိၣ်ထီၣ်ပုၤတဂၢအတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
- * ဒုးဒိၣ်ထီၣ်တၢ်လိၣ်လၢတၢ်ပၤလီၤသးဒုၣ်ဝဲ

လိၣ်လၢကတိၤစၢၤမၤစၢၤတၢ်

- * အဲၣ်ဒီးသ့တၢ်မၤဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဃး တၢ်သ့ၣ်ညါအတၢ်သ့ တၢ်ဘၣ်
- * လိၣ်ဘၣ်တၢ်အခွဲးအယၢ် ဒ်သိးကပံးန့ၢ်တၢ်လဲၤခိဖျိ
 - ပုၤအိၣ်သၢနံၣ်ဖိ စးထီၣ်မၤစၢၤတၢ်သ့စီတၢ်ဒီး တၢ်ကတဲၣ်ကတိၤဒၢးတဖၣ်
 - လွံၣ်နံၣ်, ယဲၢ်နံၣ်အသးအိၣ်ထီၣ်လဲၣ်န့ၣ် မၤသီထီၣ် အတၢ်သ့တၢ်ဘၣ်
 - လွံၣ်နံၣ်,ယဲၢ်နံၣ် အသးအိၣ်ထီၣ်လဲၣ်န့ၣ်ကစံၣ်ညီၣ် တဲၣ်တၢ်ညီၣ်ကဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်သးဖုံ လၢအ သကဲၣ်ပဝး

တၢ်သ့တၢ်ဘၣ်/ တၢ်ဆိကမိၣ်လၢအအိၣ်သ့ၣ်လီၤအသး တၢ်ဂ့ၢ်လီၤတၢ်တဖၣ်

- * အိၣ်ဒီးတၢ်ဆိကမိၣ်လၢအဘၣ်အတီ
 - ပုၤသၢနံၣ်ဒီးလွံၣ်နံၣ်တဖၣ် အသးဒုဒိဒီးတၢ်မၤအသး လီၤဆိဒီးတၢ်သ့တၢ်ဘၣ် အဝဲသ့ၣ်တလီတဘၣ်
- * ကဒုးအိၣ်တၢ်သံကွဲၤဒီး တၢ်တဲတဖၣ်
- * ကမၤလိတၢ် ခိဖျိတၢ်ဃုသ့ၣ်ညါတၢ်
- * အတၢ်နၢ်ပၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ပနီၣ် နၢ်ပၢ်တၢ်တသ့ဘၣ်လၢ တၢ်ဂၢၢ်တၢ်ကျၢၤဆူ တၢ်တဂၢၢ်တကျၢၤဘၣ်. (တၢ်မၤလိတၢ်တိၣ်သ့ၣ်ပဒ်သးအါစုအါဘျီ လိၣ်ဘၣ် တၢ်ဆိကမိၣ်လီၤအသး လၢအမ့ၢ်(shamrock) အခိ ပညီန့ၣ် တၢ်မ့ၢ်ဖိအိၣ်ဒီးအလၢၣ်သၢဘၣ် လၢအမ့ၢ် အါရဲလဲၣ်အပနီၣ် ဒ်သိးကဒုးနၢ်ပၢ်ယွၤသၢဂၢတဂၢဃီ န့ၣ်လီၤ.

မၤလိဖိတၢ်

- * ပုၤသၢနံၣ်ဖိ
 - ကသ့ၣ်ညါယွၤအတၢ်ကဟုကယၢ် ခိဖျိသးပုၢ်တဖၣ် အတၢ်ကဟုကယၢ်တၢ်
 - ကလဲၤခိဖျိသရိၣ်ဒီး တၢ်ပူၤဖျဲးဒီးတၢ်ဘၣ်ယိၣ်, တၢ်အဲၣ်အလီၢ်
 - ကဒုးအိၣ်ထီၣ်အတၢ်သ့ၣ်ညါလၢ အဝဲဒုၣ်န့ၣ်ဘၣ် ထွဲဒီးအသရိၣ်လီၤ.
 - သးဝံၣ်တၢ်ထုကဖၣ်အတၢ်သးဝံၣ်လၢအညီ
 - ဒုးနၢ်ဟူကစၢ်ယုၣ်ရှူးအတၢ်တဲတဖၣ်
- * ဖိသၣ်လွံၣ်နံၣ်ဒီးယဲၢ်နံၣ်တဖၣ်
 - ဒ်သိးကသ့ၣ်ညါလၢယွၤန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အဲၣ်တၢ်ကွဲးဒီး ဒုးတူၢ်လိၣ်ပုၤခဲလၢၣ် ပဒ်ဃုၣ်ပုၤနီၣ်ဒိၣ်လၢအအိၣ် ဒီးအလုၢ်အလၢၣ်လၢ အတူၢ်လိၣ်ကစၢ်ယုၣ်ရှူး
 - ဒ်သိးကထံၣ်လဲၣ်စီဆုံ ဒ်အမ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်ကတၢ်ဂၢၢ် လၢလံၣ်တဘၣ်လၢပုၤနီၣ်ဒိၣ်အဂီၢ်
 - ဒ်သိးကနၢ်ဟူတၢ်တဲတဖၣ်လၢ လဲၣ်စီဆုံအပူၤလၢ အဒုးအိၣ်ထီၣ်ဖိသၣ်အဂံၢ်အဘါ
 - တၢ်မၤလိတၢ်ထုကဖၣ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးယွၤ ဒီးသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်တၢ်ကတိၤအညီဒီး တၢ်ဟူးတၢ်ဂဲၤ အတၢ်ထုကဖၣ်
 - ကဘၣ်သ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်သရိၣ် ဒ်အမ့ၢ်“ယသရိၣ်”
 - ဒ်သိးကသ့ၣ်နီၣ်ထီၣ်ပုၤအမံၤအသၣ်လၢလဲၣ်စီဆုံ အတၢ်တဲအပူၤသ့ၣ်တဖၣ်

ပုၤသးစၢ်လၢအမၤလိတၢ်အခိၣ်ထံး

ဟူးဂဲၤ/မၤကွၢ်ပုၤမၤလိတၢ်ဖိတဖၣ်

- * ပုၤအဆိလၢအဖးလံာ်ဒီး ပုၣ်နံးတၢ်
- * အိၣ်ဒီးအဂံၢ်အဘါအါမး တအဲၣ်ဒီးဆ့ၣ်နီၤဂၢ်ဂၢ်လၢ တၢ်ဆၢကတီၢ်ဖးယံာ်ဘၣ်.
- * ဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်ဒီးအညၣ်ထူၣ်, တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢအညၣ်ထူၣ် အဆံးတဖၣ်, တၢ်တြီတံာ်တၢ်လၢအမၤသ့
- * တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်စုဒီးမဲာ်ချဲအတၢ်ဘၣ်ထွဲလိာ်သး
- * ၁၅မံးနံးအတၢ်သးအိၣ်အထါ
- * တၢ်သးအိၣ်ထံာ်တၢ်မၤအသး, အသးအိၣ်ရဲၣ်န့ၢ်တၢ်လၢ တၢ်မၤအသးလၢ အဝဲသ့ၣ်သ့ၣ်ညါဝဲ, ထံာ်ဘၣ်ဝဲဒီး နၢဘၣ်ဝဲ
- * အလီၢ်အိၣ်လၢကဟံးန့ၢ်တၢ်ပၤဆုၤလၢ တၢ်ထံာ်ဘၣ် တၢ်ဒီး တမ့ၢ်လၢအဘၣ်တၢ်မၤအီၤဘၣ်.
- * တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်တဲလၢအပိာ်လိာ်အံ

တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်အကါဒိၣ်လၢပုၤဂၤ

- * သးအိၣ်လၢကမၤစၢၤပုၤနီၢ်ဒိၣ်
- * သးခုလၢအမၤတၢ်လၢကရူၢ်ပူၤ
- * သ့ၣ်ညါပုၤဂၤအတၢ်လိာ်တဖၣ်
- * ချဲဒိၣ်မးလၢ ကမၤစၢၤပုၤဂၤအတၢ်လိာ်
- * "တၢ်ဘၣ်ထွဲ" န့ၣ်အကါဒိၣ်တဘိယုၢ်ယီၤလီၤ.
- * ပုၤဂၤအတၢ်ထံာ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လၢပဂီၢ်လီၤ.
- * တၢ်ဒိကန့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီလၢ ပုၤဂၤအအိၣ် ကမ့ၢ်တၢ် အကါဒိၣ်ကတၢ်လၢပဂီၢ်လီၤ.
- * ပုၤလၢအဒိကန့ၣ်တၢ်သိၣ်တၢ်သီ ဘၣ်တဘၣ်ကမ့ၢ်ပုၤ အဒိၣ်ဒီး ပုၤလၢအစံးလီၤအသး အတၢ်ကမ့ၢ်တအိၣ် ပာ်တၢ်ကမ့ၢ်လၢပုၤဂၤအလိာ်.

တၢ်သးအိၣ်လၢအဆူၣ်ဒိၣ်မး

- * အသးဆးဒိၣ်မး ဆူတၢ်ဘၣ်ဒီးတၢ်တဘၣ်လၢ ပုၤနီၢ်ဒိၣ် တဖၣ် ဆိကမိၣ်ဝဲ
- * အသးဆူၣ်လၢတၢ်ဆိကမိၣ်ဒီးတၢ်သးအိၣ်မၤတၢ် တဘျီယီၤလၢ ပုၤသးပုၢ်တဖၣ်အအိၣ်
- * တၢ်မၤနၢၤတၢ်န့ၣ် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လီၤ.
- * ဒုးထံာ်အတၢ်သးအိၣ်တၢ်ဖျါဖျါလီၤ.
- * အမဲာ်တဆုးလၢ ကဒုးန့ၣ်တၢ်သးအိၣ်ဒီး လိာ်ဘၣ်နီၢ်ခိ အတၢ်ဘၣ်ဒိဘၣ်ထံး
- * တၢ်လၢအစံးဝဲန့ၣ် မ့ၢ်တၢ်လၢအအဲၣ်ဒီးစံးဝဲလီၤ.
- * အဲၣ်ဒီးလၢ ကမ့ၢ်တၢ်လၢအဝဲဘၣ်သးဝဲ
- * လိာ်ဘၣ်တၢ်မၤစၢၤ ဒိသးကစံာ်ညီၣ်တံာ်တၢ်လၢအဘၣ် ဒီးတဘၣ်

တၢ်လၢပသ့ၣ်ညါ/ ဒိတၢ်အခိၣ်ပညီအိၣ်ဝဲအသး

- * မၤနီၣ်တၢ်အဆၢ ဒိသးကသ့ၣ်ညါတၢ်ဘၣ်ဃးတၢ်ကွဲး အီၤထဲအဘၣ်, ဒိအဆၢကတီၢ်ဒီးဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤ (တၢ်ဆၢ ကတီၢ်အဂၤဒီး တၢ်လီၢ်အဂၤ)
- * သ့ၣ်ညါတၢ် ခိဖျါတၢ်ထံာ်ဘၣ်တၢ်ဒီး တၢ်လဲၤခိဖျါ
- * ဒိကန့ၣ်တၢ်ဒီး ဟံးဃာ်အီၤတလၢကွဲးအခါဒီး ဖးတၢ် တလၢကွဲးတၢ်ဆိကမိၣ်တၢ်.
- * စံးဆၢတၢ်ဂုၤမးဆူ တၢ်တဲတဖၣ်
- * အဲၣ်ဒီးလၢကဟူးကဂဲၤဂုၤဆူ တၢ်တဲတဖၣ်
- * နၢပၢၢ်တၢ်တအါဘၣ်လၢ တၢ်လုၢ်တၢ်ပုၤတဖၣ် မ့ၢ် အအိၣ်ဒိလဲၣ်.
- * မ့ၢ်တၢ်ကိတၢ်ခဲလၢ တသ့ၣ်ညါဒီးန့ၣ်ကစၢ်ယွၤလၢ အဝဲသ့ၣ်တထံာ်ဘၣ်ဝဲ
- * ကသံကွၢ်တၢ်သံကွၢ်လၢအဘၣ်လီၤ, မူခိၣ်အဘိအမ့ၢ် အိၣ်ဖဲလဲၣ်. ကစၢ်ယွၤ

တၢ်မၤလိတၢ်အကတၢ်တဖၣ်

- * ဒိသးကသ့ၣ်ညါယွၤလၢ အတၢ်လဲၤခိဖျါအတၢ်အဲၣ်, နၢ ပၢၢ်တၢ်, အိၣ်ဒီးတၢ်န့ၣ် ဒိပုၤနီၣ်ဒိၣ်တဖၣ်လၢအကါ ဒိၣ်တဖၣ်
- * ဒိသးကမၤလိတၢ်ကစိာ်လၢ လံာ်စီဆ့ၣ်အပူၤ ခိဖျါတၢ်မၤ တၢ်လိာ်ကွဲး
- * ဒိသးကတဲတၢ်ကစိာ် ဘၣ်ဃးဒီးလံာ်စီဆ့ၣ် ခိဖျါတၢ်လိာ် ကွဲး
- * ဒိသးကတဲဘၣ်က့ၤတၢ်တဲညီညီတဖၣ် ဘၣ်ဃးကစၢ် ခရံၣ်လၢတၢ်ဒုးန့ၣ်တၢ်အဒိအတဲာ်, တၢ်သးဝဲဒိဒီး တၢ်မၤဒီးတဖၣ်
- * ဒိသးကသ့ၣ်ညါလၢ တၢ်တဲတဖၣ်န့ၣ် ဟဲလၢလံာ်စီဆ့ၣ် လီၤ.
- * တၢ်မၤဘၣ်လိာ်သးဒီးလံာ်စီဆ့ၣ် အတၢ်တဲဒီး တၢ်ဘူၣ် ထီၣ်ဘါထီၣ်ယွၤ
- * ဒိသးကအိၣ်ဒီးတၢ်နၢပၢၢ်ဘၣ်ဃး တၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ, ဒိခရံၣ်အတၢ်ထုကဖၣ်, သရိၣ်အတၢ်ဘူၣ်တၢ်ဘါ ဘၣ် ဃးအန့ၣ်အလါ, ဒီးတၢ်လီၤဆိဘၣ်ဃးပၢၢ်, ဖိခွါဒီး သးစီဆ့ၣ်ကစၢ်.
- * ဒိသးကထံာ်က့ၤအတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ တၢ်လၢတၢ်အိၣ်ဖျါ အပူၤ (ဟ့ၣ်လီၤတၢ်ကွဲးသ့ၣ်တဖၣ်, ဖဲးသကိးမၤသကိး တၢ်ဒီး ပုၤတစီဘၣ်တစီ)
- * ဒိသးတန့ၢ်ဘၣ်တၢ်န့ၣ်န့ၢ်လီၤသးလၢ ပုၤတဂၤဘၣ် တဂၤ ဒီးပုၤကဗျါတဖၣ်

နိဂုံးအတော်မလိအခိုင်ထံ

နိဂုံးဂံ၃ဒီးငှအတော်တဖန်

☺ ဟူးဂဲ/ သုညါနိပာ်ခိန်နိတဖန်

- * ဒုးဒိန်ထီၣ်တၢ်ဒိကနုၣ်အဆၢကတီၢ်
- * အလီၢ်အိၣ်လၢကယုသုညါတၢ်လၢအတၢ်ဃးဒီး
- နိဂုံးနိဂုံးသးဒီး ထုးကွံၣ်တၢ်ခဲလၢၣ်
- * လီၤဂၢၣ်ဒီးအနီၢ်ကစၢ်လၢအမၤတၢ်
- * သးမုၢ်လၢကျိၣ်အတၢ်လိာ်ကွဲ

☺ ဆိကမိၣ်ကုၤတၢ်/ ပုၤလၢအဆိကမိၣ်တၢ်နီၣ်ကီၢ်

- * ကွၢ်ထံ ထံကီၢ်အတၢ်သကဲၣ်ပဝးအတၢ်စံၣ်ညီၣ်
- * အသးအိၣ်ဆူတၢ်မၤအသးဂုၤဂုၤတၢ်တၢ်
- * တံၤသကိးတဖန် မ့ၢ်တၢ်အကါဒိၣ်လီၤ
- * လိာ်တၢ်တၢ်သဘျု/ မၤဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်လၢလၢပုၤပုၤ
- ကပၣ်ဖျါအတၢ်သိၣ်လုၣ်လုၣ်ဘၢဘၢ
- * ကီၢ်ခဲလၢတၢ်ပံးထီၣ်ဖီၣ်ထီၣ်တၢ်ညီကွံၣ် မ့တမ့ၢ်တၢ်
- တလၢထီၣ်ပုၤထီၣ် ကတိၤနီၣ်တၢ်ဒိအကြီဆၢတၢ်
- * အါစုအါဘျီအသးကီၢ်ဒီးအသးအုန့
- * မၤလိတၢ်တီတၢ်လီၤ လၢအကွၢ်ထွဲပုၤနီၣ်ဒိၣ်

☺ တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်လၢတၢ်ယုသုညါမၤလိာ်

- * ဆိကမိၣ်တၢ်လၢအအိၣ်ဒီးအသးအကုၣ်, ကလဲၤကပၣ်
- ကွံၣ်တၢ်တယုၣ်ကွံၣ်တၢ်
- * ကစၢ်ယွၢ်မ့ၢ်ပုၤလၢအတုၤလီၤတၢ်ဒီး ဒိအမ့ၢ်ပုၤကညီတကၤ
- အသိး ဘၣ်တၢ်တဲဘၣ်အီၤသ့
- * ကစၢ်ယုၣ်ရှူးမ့ၢ်ပုၤလၢအသိၣ်လိ ကစၢ်ယွၢ်အဲၣ်ပုၤကညီ
- ဒိသိးကအိၣ်မူ ဒီးသုညါယွၢ်လၢ တၢ်မၤအသးလီၤ
- လိာ်လီၤလး
- * နိပာ်သုလၢတၢ်အိၣ်ဖိၣ်န့ၣ် မ့ၢ်ယွၢ်အပုၤကညီလီၤ

နိဂုံးဂံၣ်ဒီးဖိအတော်တဖန်

☺ ဒိၣ်ထီၣ်အိၣ်အိၣ်ပုၤမၤလိတၢ်လၢအသးလဲၣ်/ အသးဆိကမိၣ်တၢ်

- * တၢ်လီၤဆိလၢအအိၣ်လၢ ဖိသုၣ်တဖန်အတၢ်ဒိၣ်ထီၣ်
- * နိဂုံးခိအတၢ်ဒိၣ်ထီၣ် ဆဲးဖျိထီၣ်အသးသတူၢ်ကလၢၣ်,
- ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဘျးအသး, သးအုန့ဒီး သုညါလီၤကုၤ
- အသး
- * တၢ်ဆၢကတီၢ်လၢအထီၣ်လၢ အတၢ်သုညါကုၤတၢ်
- * တၢ်ဒိၣ်ထီၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤ
- * တၢ်ဒုးအိၣ်ထီၣ်တၢ်ဆိကမိၣ်လၢ အခီပညီအိၣ်ဒိလဲၣ်.
- * နိပာ်တၢ်ဆၢကတီၢ်ဒီး ဟီၣ်ခိၣ်ဂီၤအဂ့ၢ်
- * စးထီၣ်အိၣ်ဒီးတၢ်သုဆိကမိၣ်တၢ်ဒီး တၢ်အဒိ
- * ဒိကနုၣ်တၢ်ဒီးအသးစဲဘူးဒီး တၢ်မၤအသးအနီၢ်ကီၢ်
- * မၤလိတၢ်အဂုၤကတၢ် လၢတၢ်န့ၣ်န့ၣ်သ့, လၢတၢ်တီ
- တၢ်လီၤ, လဲလိာ်အတၢ်ထံၣ်ညီညီဒီး ပုၤနီၣ်ဒိၣ်အတၢ်
- သးအိၣ်တၢ်လီၤ.
- * လိာ်ဘၣ်တၢ်သဘျုလၢတၢ်သံကွၢ်

☺ တၢ်အကါဒိၣ်ဘၣ်ဃးတၢ်တမံၤဃီ

- * ဒုးအိၣ်ထီၣ်ပုၤတဂၤအတၢ်သုတၢ်ဘၣ်, တၢ်သးအိၣ်,
- တၢ်သုတၢ်ဘၣ်.
- * လိာ်ဘၣ်လၢကဘၣ်တၢ်ထၢန့ၣ်လၢ တၢ်ကတဲၣ်ကတီၤ
- * အသးအိၣ်ပံးဃာ်အတၢ်ဆိကမိၣ်
- * အသးမဲလၢအဘၣ်တၢ်ကတိၤတၢ်ဒီးအီၤလၢ "တံၤသကိး"
- လၢပုၤနီၣ်ဒိၣ်
- * ပံးန့ၢ်ပုၤအဒိၣ်တဖုလၢအမ့ၢ် တၢ်အကါဒိၣ်လၢအမ့ၢ်
- တၢ်တမံၤဃီ (ဒိၣ်န့ၢ်ဟံၣ်ဖိဃီဖိ)
- * အိၣ်ဒီးတၢ်အဲၣ်ဒီးကဲထီၣ်ပုၤဒုပုၤဃီတဂၤဒီး ဂုၣ်ကျဲးစး
- ဒိသိးကကဲထီၣ်ပုၤအဒိၣ်
- * သးအိၣ်လၢကပြၢလိာ်သး
- * ဖိသုၣ်တနီၤအိၣ်ကတီၤအသး ဒိသိးကအးလီၤအသးဆူ
- တၢ်န့ၣ်
- * လိာ်ဘၣ်လဲၣ်စိဆုံအပူတဖန် ဒိသိးကအိၣ်ဒီးတၢ်စဲဘူး
- လိာ်သးဒီး သးသမူအတၢ်လဲၤခီဖျိ

☺ မၤလိတၢ်အကတၢ်လၢ ပုၤနီၣ်ဒိၣ်အတၢ်မၤလိအခိုင်ထံ

- * ဒိသိးကမၤလိန့ၢ်ဘၣ်လဲၣ်စိဆုံအတၢ်သုတၢ်ဘၣ်
- * ဒိသိးကမၤဒိၣ်ထီၣ်ခဲၣ်ဖိအတၢ်သိၣ်လိဆူသးသမူ
- * ကသုညါခဲၣ်ဖိအတၢ်ဘျုၣ်တၢ်ဘါဒိအမ့ၢ်သးသမူအတၢ်လဲၤ
- * ဒိသိးကနိပာ်ကစၢ်ခဲၣ်ဖိအမ့ၢ်ယွၢ်အတၢ်အဲၣ်
- * ဒိသိးကမၤစၢၤတၢ်ဘၣ်တု, ဒီးကထံၣ်လၢပုၤကညီန့ၣ်ယွၢ်ဟ့ၣ်အီၤတၢ်စိတၢ်ကမိၤ
- * ကနိပာ်ဘၣ်တၢ်စံၣ်စိၤတဲစိၤအတၢ်တဲဒီး ပုၤအဒုအဃီလၢတၢ်စူၢ်တၢ်န့ၣ်
- * ကပံးန့ၢ်တၢ်မၤဖးဒိၣ်လၢ တၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်ဘျုၣ်တၢ်ဘါ, ကတိၤစၢၤတၢ်ဒီး
- တၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, ကျဲၣ်စၢၤမၤစၢၤတၢ်အိၣ်ဖိၣ်အတၢ်မၤတဖန်
- * ဒိသိးကမၤဒိၣ်ထီၣ်အတၢ်ဖဲးတၢ်မၤ, အတၢ်န့ၣ်, ဒီးအတၢ်ဘၣ်ထွဲဒီးတၢ်အိၣ်ဖိၣ်
- * ဒိသိးကသုညါတၢ်တယုၣ်ကွံၣ်
- တၢ်အိၣ်ဖိၣ်
- * ဒိသိးကဆိကမိၣ်တၢ်စံၣ်ညီၣ်
- တၢ်လီၤတၢ်လီၤဆဲး
- * ဒိသိးကယုသုညါယွၢ်အဂ့ၢ်
- * ဒိသိးကထံၣ်ကစၢ်ယုၣ်ရှူး
- ဒိပုၤဒုပုၤဃီ.

Workshops for Church Life and Leadership © 2012 American Baptist Home Mission Societies, American Baptist Churches USA. Permission is granted to photocopy for use in national, regional and local educational events. All other rights reserved. This online resource is supported by the America for Christ Offering.